

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV ČESKOSLOVENSKÉ AKADEMIE VĚD
V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

BRNO 1972

VÝZKUM NA „KLÁŠTERCE“ U POHOŘELIC ROKU 1971

(okr. Břeclav)

JOSEF UNGER, Regionální muzeum, Mikulov

(Tab. 93)

V letních měsících roku 1971 proběhla druhá etapa výzkumu na lokalitě „Klásterka“ u Pohořelic, který provádí Regionální muzeum v Mikulově ve spolupráci s Archeologickým ústavem ČSAV v Brně. Výzkum se zaměřil na další zkoumání základů kostela a přilehlého pohřebiště. I když výzkum není ještě ukončen, máme již ucelenou představu o půdorysné dispozici východní části kostela. Na 7,0 m širokou loď navazoval čtvercový chór o vnitřních rozměrech 4,8 × 4,8 m. Na východní straně byla stavba ukončena půlkruhovou apsidou. Na severní straně byla k chóru a apsidě přistavěna sakristie o vnitřních rozměrech asi 4,2 × 3,0 m. Půdorys vlastního kostela udává pruh suti, široký 80–100 cm, který sestává z kamenů, malty, jednotlivých kostí, úlomků krytiny atp. Ve spodní části suť sestává z vrstvy valounů řazených vedle sebe. Pruh suti vymezující sakristii je široký 85–200 cm, ale je zcela jiného charakteru než pruh suti vymezující vlastní kostelní stavbu. Ve spodní části totiž chybí vrstva valounů. Kolem kostela byla prozkoumána řada většinou porušených hrobů. Některé z hrobů byly porušeny nebo překryty stavbou kostela a sakristie. Uvnitř kostela byly prozkoumány tři hroby. Severně od kostelní stavby byly prozkoumány dva shluky kostí, obsahující kosti z mnoha rozrušených hrobů. Kromě toho byly prozkoumány objekty, jámy a kúlové jamky lidu s volutovou, velatickou, mladohradištní a středověkou keramikou. Nálezy keramiky, bronzového prstýnku a esovité náušnice v jámě uvnitř kostela spolu s dalšími nálezy umožní přesnější stanovení doby postavení kostela, jehož vznik lze zatím předběžně položit do první poloviny 13. století.

V trati „Klásterka“ stávala zaniklá osada Narvice, uváděná v písemných pramenech. Nasvědčuje tomu pomístný název Narvická louka (Nierowitzer nebo Nadherowitzer Wiese) nedaleko od místa výzkumu. Název není dnes již běžný, ale uvádí se na starých mapách židlochovického panství (Státní archiv, Brno, F 104).

Další výzkum na lokalitě se soustředí na odkrytí celého půdorysu kostela.

Grabung auf „Klásterka“ bei Pohořelice im Jahre 1971 (Bez. Břeclav). Im Jahre 1971 setzte die Grabung der Kirchenfundamente derart fort, dass man sich eine Vorstellung von dem östlichen Teil der Kirche machen kann, welche mit einem Chor und Apside abgeschlossen war. Auf der Nordseite schloss an den Chor und die Apside eine Sakristei an. Bei der Kirche wurden weitere Gräber und zwei Knochenanhäufungen untersucht. Einige Gräber waren von dem Kirchen- und Sakristeifundament überdeckt. Vorläufig kann die Entstehung der Kirche in die erste Hälfte des 13. Jhs. gelegt werden. Ausserdem wurden auch eingetieft neolithische, Velaticer, jungburgwallzeitliche und mittelalterliche Objekte untersucht.

In der Flur „Klásterka“ stand im Mittelalter die Niederlassung Narvice, die in den schriftlichen Quellen angeführt wird.

STŘEDOVĚKÝ HRAD VE SLEZSKÉ OSTRAVĚ

(okr. Ostrava)

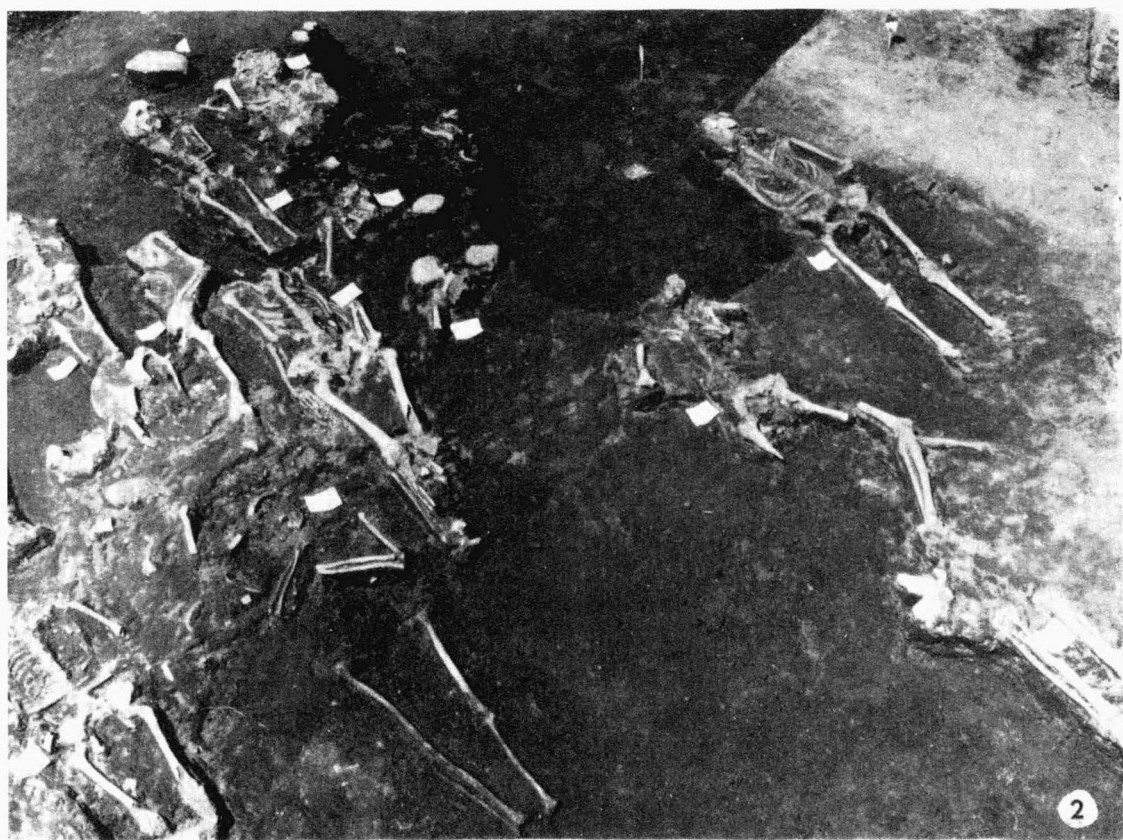
LEA WIEGANDOVÁ, Ostravské muzeum, Ostrava

(Tab. 94–95)

Slezskoostravský hrad byl založen ve 13. století. První písemná zpráva pochází z r. 1297, kdy je hrad uveden ve spojitosti se jménem knížecího kastelána na hradě — Heřmana Spehera. Druhá zmínka je v infeudační listině, datované 18. února 1297 v Opavě, jíž těšínský kníže Kazimír přijal od českého krále Jana Lucemburského v léno Těšínsko, mezi jehož příslušenstvím byl i hrad Ostrava. Těšínsko se stalo součástí české koruny a hrad ztratil svůj pohraniční strážní význam.

Majitelé se střídali, panství se dostalo do rukou Jana Čapka ze Sán, pak jeho zetě Jana Talafúsa z Ostrova. R. 1508 je koupil Jan Sedlnický z Choltic a v držení tohoto rodu zůstalo přes 200 let. R. 1710 koupil polskoostravské panství hrabě Jindřich Vilém Wilczek z Dobré Zemice a na Hlučíně. Wilczkové byli posledními držiteli hradu. V té době byly na hradě provedeny největší stavební změny. R. 1872 hrad vyhořel a byl opraven jen nouzově. R. 1913 došlo důsledkem poddolování ke značnému poklesu půdy, takže se část zdiva zřítla. V současné době je zachována pouze vstupní věž a malá část zdiva.

Ostravské muzeum položilo v červnu 1971 menší sondu na západní straně nádvoří hradu. Byly nalezeny četné zlomky keramiky ze 14. století. Na jaře 1972 bude zahájen záchranný výzkum.

Tab. 93

Pchořelice (okr. Břeclav). „Klásterka“. 1 celkový pohled na výzkum; 2 porušené hroby. — 1 Gesamtansicht auf die Grabung; 2 gestörte Gräber

PŘEHLED VÝZKUMŮ 1971

Vydává: Archeologický ústav ČSAV v Brně, sady Osvobození 17/19

Odpovědný redaktor: Akademik Josef Poulík

Redaktoři: Dr. A. Medunová, dr. J. Meduna, dr. J. Říhovský

Překlady: Dr. R. Tichý, E. Tichá

Kresby: Doc. dr. B. Klíma, M. Bálek, S. Janák, A. Životská

Na titulní obálce: Nádobka z eneolitického sídliště v Brně-Lískovci

Tiskem: Grafia, n. p., Brno, provozovna 04, Gottwaldova 21

Vydáno jako rukopis — 450 kusů — neprodejné